

DOI 10.51558/2490-3647.2026.11.1.851

UDK 159.923

Primljeno: 12. 03. 2026.

Izvorni naučni rad
Original scientific paper

Dana Balta, Almira Isić-Imamović

ODNOŠ EMOCIONALNE INTELIGENCIJE I BRAČNE KVALITETE

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati odnos i stepen veze između emocionalne inteligencije i kvalitete braka među supružnicima, tj. utvrditi postoji li korelacija između emocionalne inteligencije i kvalitete braka. Nadalje, istraživanje je imalo za cilj ispitati prediktivnu vrijednost emocionalne inteligencije u određivanju kvalitete braka, tj. utvrditi je li emocionalna inteligencija pozitivna ili negativna determinanta kvalitete braka. Istraživanje je provedeno na uzorku od 130 učesnika (65 žena i 65 muškaraca). Korišteni su Upitnik sociodemografskih karakteristika, Upitnik emocionalne kompetencije (UEK-45) i Skala dijadne prilagodbe (DAS). Kao metode istraživanja primijenjene su korelacijska i logistička regresijska analiza. Rezultati korelacijske analize ukazali su na pozitivnu korelaciju između emocionalne inteligencije i kvalitete braka. Rezultati logističke regresijske analize također su pokazali da je emocionalna inteligencija supružnika pozitivna determinanta kvalitete braka.

Ključne riječi: emocionalna inteligencija; bračna kvaliteta; prilagodba u braku

UVOD

Slučajevi razvoda u svijetu stalno rastu, dok se broj brakova smanjuje, što oslikava nestabilnost bračnih institucija u današnje vrijeme. Lični i situacijski faktori koji pridonose dobrobiti braka ali i razvodu su obrazovanje, spol, socioekonomski status, vjernost, bračna komunikacija, konflikti, broj djece i seksualne interakcije. Također, jedan od značajnih faktora bračne kvalitete jeste i emocionalna inteligencija partnera (Kaytez 2020). Emocionalna inteligencija, prema modelu Salovey i Mayer (1990), odnosi se na sposobnost prepoznavanja, razumijevanja i regulacije vlastitih i tuđih emocija. Ovaj konstrukt podrazumijeva niz emocionalnih kompetencija, uključujući percepciju emocija, emocionalnu regulaciju, empatiju i upravljanje interpersonalnim odnosima. Takve kompetencije mogu imati značajnu ulogu u održavanju bračne kvalitete, posebno u kontekstu komunikacije, rješavanja konflikata i održavanja emocionalne bliskosti. Bračna kvaliteta se u literaturi definiše kao višedimenzionalni konstrukt koji obuhvata subjektivno zadovoljstvo partnera odnosom, kao i objektivne pokazatelje funkcionisanja braka, poput saglasnosti, kohezije i emocionalne povezanosti (Obradović i Čudina-Obradović 2000). Istraživanja ukazuju da je bračna kvaliteta povezana sa psihološkim i fizičkim zdravljem supružnika, zadovoljstvom životom i socijalnim funkcionisanjem (Glenn 2003). S obzirom na to da je brak kontekst intenzivne emocionalne razmjene, pretpostavlja se i da emocionalna inteligencija utiče na bračnu kvalitetu, tj. da emocionalne kompetencije doprinose boljoj komunikaciji među partnerima, efikasnijem rješavanju konflikata i većem stepenu međusobnog razumijevanja.

Brojni istraživači ukazali su na pozitivnu povezanost između emocionalne inteligencije i bračne kvalitete (Schröder-Abé, Schütz 2011; Tresa, Kishor 2012). I Onyekuru i Ugwu (2017) utvrdili su da je emocionalna inteligencija pozitivno povezana sa bračnom kvalitetom. Ukazali su da emocionalna inteligencija služi kao vodič parovima u njihovim bračnim vezama. Pomaže im da znaju šta trebaju učiniti i kada to učiniti ili šta reći i kako to reći a ne uvrijediti i razbjesniti svoga supružnika. Jarsaniya (2021) je također sproveo istraživanje u kojem je ispitao odnos između emocionalne inteligencije i bračne kvalitete na uzorku od 120 ispitanika koji su navršili najmanje sedam godina braka i došao do saznanja o njihovom statistički značajnom pozitivnom odnosu. Goyal i Narayan (2024) su u svom istraživanju ukazali na pozitivnu povezanost između emocionalne inteligencije i bračne kvalitete. Također, Batoool i Khalid (2011) otkrili su značajanu pozitivnu povezanost između

đu emocionalne inteligencije i bračne kvalitete, tj. utvrdili su da emocionalna inteligencija determinira 48% varijanse ili udjela u bračnoj kvaliteti. Naime, prema njihovim nalazima međuljudska vještina, empatija, optimizam, i kontrola impulsa (dimenzije emocionalne inteligencije) značajni su pozitivni prediktori bračne kvalitete. Zatim, Brackett, Warner i Bosco (2005) utvrdili su da su sretniji u svojim vezama oni parovi u kojima oba partnera imaju visoku emocionalnu inteligenciju, za razliku od parova u kojima oba partnera imaju nisku emocionalnu inteligenciju. Eslami, Hasanzadeh i Jamshidi (2014) te Ogbonnia (2018) utvrdili su da je emocionalna inteligencija pozitivna odrednica bračne kvalitete. Cilj i ovog istraživanja bio je ispitati u kakvom odnosu su emocionalna inteligencija i bračna kvaliteta i to na uzorku bosanskohercegovačkih ispitanika, a time doći do saznanja da li je i za ovaj reprezentativni uzorak emocionalna inteligencija odrednica bračne kvalitete. Shodno rezultatima istraživanja ranije navedenih istraživača, pretpostavilo se da postoji statistički značajna pozitivna povezanost između emocionalne inteligencije i bračne kvalitete, te i da je emocionalna inteligencija statistički značajna pozitivna determinanta bračne kvalitete.

METOD

Ispitanici

U istraživanju je učestvovalo 130 ispitanika odnosno 65 bračnih parova (65 muškaraca i 65 žena) s područja grada Mostara. Starosna dob ispitanika kretala se u rasponu od 29 do 50 godina ($M=37,14$). Kriterij uključenja bio je dužina braka u trajanju od 8 do 10 godina. Najveći broj ispitanika bio je u braku 10 godina (58,5%), zatim 8 godina (29,2%), dok je najmanje ispitanika bilo u braku 9 godina (12,3%). Trajanje veze prije sklapanja braka variralo je od 1 do 10 godina, pri čemu je najveći broj ispitanika bio u vezi brojčana oznaka 1 do 3 godine prije sklapanja braka (71,5%). Razvedene osobe i osobe u vanbračnim zajednicama nisu uključene u istraživanje. Većina ispitanika imala je 1 ili 2 djece (67,7%), dok 16,9% nije imalo djece. Manji broj ispitanika imao je 3 ili više djece (15,4%). Što se tiče obrazovanja, najveći udio ispitanika imao je završenu srednju školu (55,4%), dok je 42,3% imalo višu ili visoku stručnu spremu, uključujući 4,6% ispitanika s postdiplomskim obrazovanjem. U pogledu zaposlenja, 53,8% ispitanika navelo je da su oba partnera zaposlena, dok je u 46,2% slučajeva zaposlen samo jedan partner. Većina ispitanika procijenila je mjesečna porodična primanja kao iznadprosječna (75,4%), dok je 20%

navelo prosječna primanja, a 4,6% ispodprosječna. Najveći broj ispitanika živio je u vlastitom domaćinstvu (83,1%), dok je 14,6% živjelo kao podstanari, a 2,3% u zajednici s roditeljima. Učešće u istraživanju je bilo dobrovoljno i anonimno.

Tabela 1. Sociodemografske karakteristike ispitanika

	Kategorije	N	Postotak
Dužina braka	8	38	29,2%
	9	16	12,3%
	10	76	58,5%
Dužina veze prije sklapanja braka	1	39	30%
	2	29	22,3%
	3	25	19,2%
	4	9	6,9%
	5	11	8,5%
	6	4	3,1%
	7	2	1,5%
	8	4	3,1%
	9	2	1,5%
	10	5	3,8%
Broj djece	0	22	16,9%
	1	28	21,5%
	2	60	46,2%
	3	16	12,3%
	4	4	3,1%
Obrazovni status	Osnovna škola	3	2,3%
	Srednja škola	72	55,4%
	Viša škola	17	13,1%
	Fakultet	32	24,6%
	Magisterij i doktorat	6	4,6%
U radnom odnosu je	Samo jedan bračni partner	56	46,2%
	Oba bračna partnera	70	53,8%
Mjesečna razina porodičnih primanja	Ispodprosječna (do 500 KM)	6	4,6%
	Prosječna (od 500 KM do 1000 KM)	26	20%
	Iznadprosječna (iznad 1500 KM)	98	75,4%
Stambeni status	Podstanari	19	14,6%
	U zajednici sa roditeljima	3	2,3%
	Vlastito domaćinstvo	108	83,1%

Mjerni instrumenti

U prvom dijelu istraživanja primijenjen je Upitnik sociodemografskih karakteristika konstruisan za potrebe samog istraživanja. Putem njega prikupljeni su podaci o spolu, dobi, stepenu obrazovanja, dužini braka i veze prije sklapanja braka, kao i o broju djece, zaposlenju, stambenom statusu te mjesečnoj razini porodičnih primanja ispitanika. U drugom dijelu istraživanja primijenjen je Upitnik emocionalne kompetentnosti (UEK-45) i Skala prilagodbe u dijadi (DAS).

Upitnik emocionalne kompetentnosti (UEK-45) koji je konstruisao Takšić (1998) sadrži 45 čestica koje se dijele u tri subskale – Subskala sposobnosti uočavanja i razumijevanja emocija, Subskala izražavanja i imenovanja emocija i Subskala sposobnosti regulacije i upravljanja emocijama. Pojedine čestice na skalama procjenjuju se na skali Likertovog tipa od 5 stepeni, pri čemu 0 znači – uopće se ne osjećam i ne razmišljam tako, a 5 znači – u potpunosti se osjećam i razmišljam tako. Zadatak ispitanika je dati procjene za svaku česticu s obzirom na to kako se obično osjećaju i kako razmišljaju. Ukupni rezultati formiraju se po podskalama kao linearne kombinacije procjena čestica koje čine jednu subskalau. Autori su utvrdili i pouzdanost pojedinih subskala (Subskala sposobnost uočavanja i razumijevanja emocija $\alpha=0,82-0,88$; Subskala sposobnost izražavanja i imenovanja emocija $\alpha=0,78-0,81$; Subskala sposobnost upravljanja emocijama $\alpha=0,68-0,72$). Ukupna pouzdanost cijelog upitnika u različitim uzorcima iznosi $\alpha=0,88-0,92$. Konvergentna i divergentna valjanost potvrđena je korelacijama s drugim skalama emocionalne inteligencije, socijalnih vještina i osobina ličnosti, što podržava konceptualnu utemeljenost instrumenta. Prognostička valjanost UEK-45 očituje se u značajnim predikcijama zadovoljstva životom, školskog uspjeha i empatije, pri čemu je skala upravljanja emocijama posebno snažan prediktor. Pouzdanost skale za korištenje u ovom istraživanju provjerena je Cronbachovim alfa koeficijentom, pri čemu je dobijena vrijednost $\alpha=0,96$, koja ukazuje na odličnu pouzdanost instrumenta.

Skala prilagodbe u dijadi (DAS) koju je konstruisao Spainer (1976) sastoji se od četiri subskale (Subskale konsenzusa para, Subskale zadovoljstva odnosima, Subskale izražavanja emocija i Subskale kohezije para). Subskalau konsenzusa para čine tvrdnje pod rednim brojem: 1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 i 15. Na toj skali shodno zaokruženoj vrijednosti utvrđuje se spremnost partnera na konsenzus (0 – nikad se ne slažemo; 1 – gotovo se nikad ne slažemo; 2 – često se ne slažemo; 3 – povremeno se slažemo; 4 – gotovo se uvijek slažemo i 5 – uvijek se slažemo). Subskalau zadovoljstva odnosima u dijadi čine tvrdnje pod rednim brojem: 16, 17, 18, 19, 20,

21, 22, 23, 31 i 32. Unutar prvih osam tvrdnji ponuđeni su odgovori (0 – nikad; 1 – rijetko; 2 – povremeno; 3 – češće da nego ne; 4 – vrlo često i 5 – stalno), te unutar svih, osim tvrdnji pod rednim brojem 18 i 19, prisutan je obrnut sistem ocjenjivanja. Unutar tvrdnje pod rednim brojem 31 shodno zaokruženom broju dobija se određeni broj bodova, dok se unutar tvrdnje 32 ocjenjivanje vrši na sljedeći način: A-5; B-4; C-3; D-2; E-1 i F-0 bodova. Subskalu izražavanja emocija čine tvrdnje pod rednim brojem: 4, 6, 29 i 30. Unutar tvrdnji pod rednim brojem 4 i 6 shodno zaokruženom broju dobija se određeni broj bodova, dok se unutar tvrdnji pod rednim brojem 29 i 30 zaokruženi odgovor DA vrednuje sa 0 bodova, a NE sa 1 bodom. Subskalu kohezija para čine tvrdnje pod rednim brojevima: 24, 25, 26, 27 i 28. Unutar navedenih tvrdnji ocjenjivanje se vrši shodno zaokruženom broju. Na osnovu dobijenih rezultata i T skora mogu se uspoređivati profili prilagodbe partnera na svakoj od navedenih skala. Pouzdanost skale za korištenje u ovom istraživanju provjerena je Cronbachovim alfa koeficijentom, pri čemu je dobijena vrijednost $\alpha = 0,91$, što ukazuje na odličnu pouzdanost instrumenta.

Postupak

Cjelokupno istraživanje realizirano je online putem obrasca kreiranog u Google Forms aplikaciji. U istraživanju su učestvovali bračni parovi, odnosno oba partnera iz svakog para. Iako su podaci prikupljeni od parova, analize su sprovedene na individualnom nivou, pri čemu međuzavisnost podataka unutar parova nije kontrolirana. Ova odluka omogućila je jednostavniju statističku obradu, ali predstavlja metodološko ograničenje jer odgovori partnera mogu biti povezani, što može blago uticati na interpretaciju rezultata. Važno je napomenuti da je uzorak bio prigodan, što znači da ispitanici nisu nasumično odabrani, već uključeni zbog dostupnosti, što predstavlja ograničenje generalizacije rezultata. Učestvovati su mogli isključivo bračni parovi, ali ne i razvedeni i osobe koje nisu u braku. Uslov je također bio da su ispitanici u bračnoj vezi najmanje u trajanju 8 do 10 godina. Kontaktirani su određeni bračni parovi koji su zatim motivisali druge parove da se uključe u istraživanje. Svi ispitanici dali su dobrovoljni pristanak za učestvovanje u istraživanju uz zaštitu anonimnosti i povjerljivosti dostavljenih podataka.

PRIKAZ REZULTATA ISTRAŽIVANJA

Nakon što su podaci prikupljeni, uslijedila je njihova statistička obrada u softverskom paketu verzija 26. Dobijeni rezultati koji se odnose na deskriptivnu, korelacionu i regresijsku analizu predstavljeni su u tabelarnim prikazima.

Prikaz osnovnih statističkih i deskriptivnih rezultata ispitanika na Upitniku emocionalne inteligencije i bračne kvalitete

Prije nego što se pristupilo definisanju odnosa između istraživačkih varijabli utvrđeni su osnovni statistički parametri i parametri deskriptivne statistike dobijeni pri ispitivanju emocionalne inteligencije i bračne kvalitete ispitanika.

Tabela 2. Osnovni statistički parametri i parametri deskriptivne statistike utvrđeni pri ispitivanju emocionalne inteligencije i bračne kvalitete ispitanika.

Dimenzije emocionalne inteligencije i bračne kvalitete	N	M	SEM	SD	Sk.	Ku.	KS.	p
Sposobnost uočavanja i razumijevanja emocija	130	59,32	0,69	7,92	-0,468	-1,680	0,079	0,047
Sposobnost izražavanja i imenovanja emocija	130	60,03	0,83	9,46	-0,745	1,342	0,083	0,030
Sposobnost regulacije i upravljanja emocijama	130	60,39	0,79	9,04	-0,494	0,315	0,077	0,058
Ukupan stepen emocionalne inteligencije	130	179,75	2,17	24,82	-0,646	0,596	0,081	0,036
Konsenzus (slaganje) para	130	51,72	0,82	9,44	-0,869	0,628	0,094	0,007
Zadovoljstvo odnosima u dijadi	130	34,30	0,50	5,70	-0,512	0,266	0,081	0,034
Izražavanje emocija	130	9,30	0,17	1,99	-0,638	0,094	0,159	0,000
Kohezija para	130	16,99	0,40	4,59	-0,785	0,717	0,095	0,006
Ukupan stepen bračne kvalitete	130	96,50	1,07	12,28	-0,808	0,614	0,081	0,035

Legenda: N – broj ispitanika; M – aritmetička sredina; SEM – standardna greška aritmetičke sredine; SD – standardna devijacija; Sk – skjunis; Ku – kurtosis; KS – Kolmogorov-Smirnov test normaliteta distribucije; p – značajnost

Rezultati predstavljeni u Tabeli 2. ukazuju da vrijednosti osnovnih statističkih parametara na Upitniku emocionalne inteligencije iznose $M=179,75$ i $SD=24,82$. Vrijednosti odstupanja dobijenih rezultata na Upitniku emocionalne inteligencije u odnosu na Gausovu krivulju ukazuju na negativno odstupanje ($Sk=-0,646$) i platikurtičnost ($Ku=0,596$). Kolmogorov-Smirnovim testom utvrđeno je da distribucija rezultata na Upitniku emocionalne inteligencije bračnih parova odstupa statistički značajno od normalne raspodjele ($p<0,05$). Vrijednosti osnovnih statističkih parametara na Skali bračne kvalitete iznose $M=96,50$ i $SD=12,28$. Vrijednosti odstupanja dobijenih rezultata na Skali bračne kvalitete u odnosu na Gausovu

krivulju ukazuju na negativno odstupanje ($Sk=-0,808$) i platikurtičnost ($Ku=0,614$). Kolmogorov-Smirnovim testom utvrđeno je da distribucija rezultata na Skali bračne kvalitete odstupa statistički značajno od normalne raspodjele ($p<0,05$).

Odnos između dimenzija emocionalne inteligencije i dimenzija bračne kvalitete

Pošto je utvrđeno da dobijeni rezultati na Upitniku emocionalne inteligencije i Skali bračne kvalitete statistički značajno odstupaju od normalne raspodjele, za utvrđivanje odnosa između te dvije varijable korišten je Spearmanov koeficijent korelacije. U Tabeli 3. predstavljeni su rezultati o odnosu između dimenzija emocionalne inteligencije i dimenzija bračne kvalitete supružnika.

Tabela 3. Matrica korelacija dimenzija emocionalne inteligencije i dimenzija bračne kvalitete supružnika

Dimenzije emocionalne inteligencije i bračne kvalitete	Konsenzus (slaganje) para	Zadovoljstvo odnosima u dijadi	Izražavanje emocija	Kohezija para	UKUPAN STEPEN BRAČNE KVALITETE
Sposobnost uočavanja i razumijevanja emocija	0,234**	0,094	0,253**	0,250**	0,286**
Sposobnost izražavanja i imenovanja emocija	0,332**	0,143	0,335**	0,295**	0,390**
Sposobnost regulacije i upravljanja emocijama	0,237**	0,130	0,294**	0,196*	0,270**
UKUPAN STEPEN EMOCIONALNE INTELIGENCIJE	0,287**	0,130	0,317**	0,266**	0,341**

** statistička značajnost na nivou od 0,01

* statistička značajnost na nivou od 0,05

Rezultati predstavljeni u Tabeli 3. ukazuju da postoji statistički značajna pozitivna povezanost između emocionalne inteligencije supružnika i njihove procjene ukupne bračne kvalitete ($r_s=0,341$; $p<0,01$), tj. ukazuju na činjenicu da emocionalna inteligencija unapređuje njihove bračne odnose tako što ih podstiče na slaganje u braku ($r_s=0,287$; $p<0,01$), kohezivnost ($r_s=0,266$; $p<0,01$) i izražavanje emocija ($r_s=0,317$; $p<0,01$). Rezultati predstavljeni u Tabeli 3. ukazuju i na međusoban odnos između pojedinih dimenzija emocionalne inteligencije i dimenzija bračne kvalitete. Uočeno je da su sve dimenzije emocionalne inteligencije supružnika u pozitivnoj povezanosti sa procjenom njihove bračne kvalitete, tj. u najvećem stepenu sa spo-

sobnosti izražavanja i imenovanja emocija ($r_s=0,390$; $p<0,01$), zatim sa sposobnosti uočavanja i razumijevanja emocija ($r_s=0,286$; $p<0,01$) te sposobnosti regulacije i upravljanja emocijama ($r_s=0,270$; $p<0,01$). Sposobnost izražavanja i imenovanja emocija je u statistički značajnoj pozitivnoj povezanosti i sa izražavanjem emocija bračnom partneru ($r_s=0,335$; $p<0,01$), zatim sa spremnosti na konsenzus ($r_s=0,332$; $p<0,01$) i kohezivnosti supružnika ($r_s=0,295$; $p<0,01$).

Sposobnost uočavanja i razumijevanja emocija je u statistički značajnoj pozitivnoj povezanosti i sa izražavanjem emocija bračnom partneru ($r_s=0,253$; $p<0,01$), zatim sa kohezivnosti supružnika ($r_s=0,250$; $p<0,01$) i spremnosti na konsenzus ($r_s=0,234$; $p<0,01$). Sposobnost regulacije i upravljanja emocijama je u statistički značajnoj pozitivnoj povezanosti i sa izražavanjem emocija bračnom partneru ($r_s=0,294$; $p<0,01$), zatim sa spremnosti na konsenzus ($r_s=0,237$; $p<0,01$) i kohezivnosti supružnika ($r_s=0,196$; $p<0,05$). Dobijeni rezultati ne ukazuju na postojanje statistički značajne povezanosti između emocionalne inteligencije supružnika i zadovoljstva u bračnim odnosima. Putem korelacijske analize došlo se do saznanja da su emocionalna inteligencija i bračna kvaliteta u statistički značajnoj pozitivnoj povezanosti, tj. da s porastom emocionalne inteligencije supružnika raste i njihova procjena percepcije bračne kvalitete. Pozitivna povezanost između te dvije varijable je srednjeg intenziteta i statistički značajna na nivou od 0,01 unutar dimenzija konsenzusa, izražavanja emocija i kohezivnosti, ali ne i zadovoljstva odnosima u dijadi.

Prediktivna vrijednost emocionalne inteligencije supružnika u determinisanju percipirane bračne kvalitete

Za utvrđivanje prediktivne uloge emocionalne inteligencije supružnika u određenju procjene stepena njihove bračne kvalitete korištena je logistička regresijska analiza. Rezultati su predstavljeni u Tabeli 4.

Tabela 4. Model logističke regresijske analize emocionalne inteligencije u određenju bračne kvalitete supružnika

Model	-2 logaritam vjerodostojnosti	Hi-kvadrat	p	Nagelkerke R ²
	717,05	128,19	0,000	0,627

Rezultati predstavljeni u Tabeli 4. ukazuju da je emocionalna inteligencija statistički značajan pozitivan prediktor bračne kvalitete ($R^2=0,627$), tj. da objašnjava 62,7% varijanse u bračnoj kvaliteti.

U Tabeli 5. predstavljena je prediktivna vrijednost izdvojenih dimenzija emocionalne inteligencije u određenju bračne kvalitete.

Tabela 5. Model logističke regresijske analize pojedinačnih dimenzija emocionalne inteligencije u određenju bračne kvalitete supružnika

Dimenzije emocionalne inteligencije	Hi-kvadrat	p	Nagelkerke R ²
Sposobnost uočavanja i razumijevanja emocija	14,04	0,000	0,102
Sposobnost izražavanja i imenovanja emocija	26,45	0,000	0,184
Sposobnost regulacije i upravljanja emocijama	12,30	0,000	0,090

Rezultati predstavljeni u Tabeli 5. ukazuju da dimenzija sposobnosti uočavanja i razumijevanja emocija objašnjava 10,2% varijanse u bračnoj kvaliteti supružnika, zatim da dimenzija sposobnosti izražavanja i imenovanja emocija objašnjava 18,4% varijanse u bračnoj kvaliteti supružnika, te i da dimenzija sposobnosti regulacije i upravljanja emocijama objašnjava 9% varijanse u bračnoj kvaliteti supružnika.

U Tabeli 6. predstavljeni su regresijski koeficijenti izdvojenih dimenzija emocionalne inteligencije za pojedine varijable bračne kvalitete – konsenzus (slaganje) para, zadovoljstvo odnosima u dijadi, izražavanje emocija i kohezija para.

Tabela 6. Regresijski koeficijenti izdvojenih dimenzija emocionalne inteligencije za pojedine varijable bračne kvalitete – konsenzus (kohezije) para, zadovoljstvo odnosima u dijadi, izražavanje emocija i kohezija para

	Dimenzije emocionalne inteligencije	B	SD	Wald	p
Bračna kvaliteta	Sposobnost uočavanja i razumijevanja emocija	0,07	0,02	13,99	0,000
	Sposobnost izražavanja i imenovanja emocija	0,09	0,01	27,13	0,000
	Sposobnost regulacije i upravljanja emocijama	0,06	0,01	12,99	0,000
Konsenzus (slaganje) para	Sposobnost uočavanja i razumijevanja emocija	0,06	0,02	9,67	0,002
	Sposobnost izražavanja i imenovanja emocija	0,07	0,01	19,86	0,000
	Sposobnost regulacije i upravljanja emocijama	0,05	0,01	9,50	0,002
Zadovoljstvo odnosima u dijadi	Sposobnost uočavanja i razumijevanja emocija	0,02	0,01	2,11	0,147
	Sposobnost izražavanja i imenovanja emocija	0,03	0,01	4,40	0,036
	Sposobnost regulacije i upravljanja emocijama	0,02	0,01	2,68	0,102
Izražavanje emocija	Sposobnost uočavanja i razumijevanja emocija	0,06	0,02	11,18	0,001
	Sposobnost izražavanja i imenovanja emocija	0,07	0,01	20,05	0,000
	Sposobnost regulacije i upravljanja emocijama	0,06	0,01	12,91	0,000
Kohezija para	Sposobnost uočavanja i razumijevanja emocija	0,06	0,02	10,27	0,001
	Sposobnost izražavanja i imenovanja emocija	0,06	0,01	16,03	0,000
	Sposobnost regulacije i upravljanja emocijama	0,04	0,01	7,12	0,008

Rezultati predstavljeni u Tabeli 6. ukazuju da su dimenzija sposobnosti uočavanja i razumijevanja emocija ($p=0,000$), zatim dimenzija sposobnosti izražavanja i imenovanja emocija ($p=0,000$) te dimenzija sposobnosti regulacije i upravljanja emocijama ($p=0,000$) statistički značajni pozitivni prediktori bračne kvalitete supružnika. Rezultati logističke regresijske analize jasno ukazuju da dimenzija emocionalne inteligencije sposobnost izražavanja i imenovanja emocija ima pozitivan dominirajući doprinos u određenju stepena bračne kvalitete supružnika ($B=0,09$; $p=0,000$; $R^2=0,184$).

Kao što je vidljivo iz rezultata, dimenzija sposobnosti izražavanja i imenovanja emocija pokazala se kao statistički značajna pozitivna odrednica svih dimenzi-

ja bračne kvalitete. Konkretno, ova dimenzija je statistički značajno povezana sa bračnim konsenzusom ($B=0,07$; $p=0,001$), zadovoljstvom odnosima među partnerima ($B=0,02$; $p=0,036$), izražavanju emocija u braku ($B=0,07$; $p=0,001$) te kohezijom partnera u braku ($B=0,06$; $p=0,001$).

DISKUSIJA

Prvi cilj istraživanja bio je ispitati u kakvom odnosu su emocionalna inteligencija i percipirana bračna kvaliteta supružnika. Rezultati istraživanja ukazali su da postoji statistički značajna pozitivna povezanost između emocionalne inteligencije i bračne kvalitete supružnika, tj. da su supružnici sa višim stepenom emocionalne inteligencije ostvaruju veći stepen bračne kvalitete i prilagodbe u braku. Daljna analiza specifičnih dimenzija emocionalne inteligencije pokazala je da su njene pojedine dimenzije, kao što su sposobnost izražavanja i imenovanja emocija, kao i sposobnost regulacije i upravljanja emocijama, posebno značajne za unapređenje bračne kvalitete i prilagodbu supružnika u braku. Emocionalno inteligentniji supružnici više komuniciraju u braku, izražavaju svoje prijatne i neprijatne emocije, emocionalno su bliskiji te fleksibilniji i spremniji na kompromis prilikom rješavanja životnih problema, što doprinosi unapređenju bračne kvalitete i odnosa u braku. Shodno navedenim rezultatima potvrđena je prva istraživačka hipoteza. Ova povezanost može se objasniti činjenicom da emocionalno inteligentniji supružnici bolje prepoznaju, izražavaju i upravljaju svojim emocijama, što može biti povezano sa boljom komunikacijom i razumijevanjem supružnika. Supružnici koji su više sposobni da prepoznaju i efikasno reaguju na emocionalne potrebe svoga partnera vjerovatno će izgraditi i jaču emocionalnu povezanost i zadovoljstvo u braku. Ovi rezultati mogu se posmatrati u kontekstu istraživačkog problema koji se odnosi na ulogu emocionalne inteligencije u održavanju bračnih odnosa. Rezultati sugeriraju da sposobnost prepoznavanja, razumijevanja i regulacije emocija može biti povezana sa kvalitetnijom komunikacijom među supružnicima, većim međusobnim razumijevanjem i efikasnijim suočavanjem sa svakodnevnim izazovima u bračnom životu. Rezultati ovog istraživanja u skladu su sa rezultatima istraživanja Jarsaniya (2021) te Batoola i Khalida (2011), koji su također utvrdili statistički značajnu pozitivnu povezanost između emocionalne inteligencije i bračne kvalitete. Ovi autori ističu da su emocionalne kompetencije, poput empatije, kontrole impulsa i interpersonalnih vještina, povezane sa višim nivoom zadovoljstva i stabilnosti u bračnim odnosima. Također, Brackett, Warner i Bosco (2005) navode da su partneri zadovoljniji svojim

odnosom u situacijama kada njihovi partneri posjeduju viši nivo emocionalne inteligencije. I Tresa i Kishor (2012) te Schröder-Abé i Schütz (2011) utvrdili su da emocionalno inteligentnije osobe ostvaruju stabilnije i zadovoljavajuće partnerske odnose jer lakše razumiju emocionalne potrebe partnera i uspješnije reguliraju vlastite emocionalne reakcije. Slične nalaze navode i Onyekuru i Ugwu (2017), koji ističu da emocionalna inteligencija može predstavljati važan psihološki resurs u bračnim odnosima jer se može pretpostaviti da donosi partnerima konstruktivnije rješavanje konflikata i bolju emocionalnu komunikaciju.

Jedan od zadataka ovog istraživanja bio je ispitati i da li je emocionalna inteligencija statistički značajna pozitivna odrednica bračne kvalitete. Rezultati logističke regresijske analize ukazali su da je emocionalna inteligencija statistički značajna odrednica bračna kvalitete, tj. da su sposobnost uočavanja i razumijevanja emocija, zatim sposobnost izražavanja i imenovanja emocija te sposobnost regulacije i upravljanja emocijama statistički značajni pozitivni prediktori bračne kvalitete. Ovaj nalaz sugerira da se na osnovu stepena emocionalne inteligencije supružnika može predvidjeti percepcija bračne kvalitete. Ovakvi rezultati u skladu su sa nalazima istraživanja Eslamia, Hasanzadeha i Jamshidia (2014) te Ogbonnia (2018), koji su također utvrdili da je emocionalna inteligencija statistički značajan pozitivan prediktor bračne kvalitete. Sposobnost izražavanja i imenovanja emocija pretpostavlja se da pomaže supružnicima da jasno izraze svoja osjećanja, čime se poboljšava međusobno razumijevanje i komunikacija. Zatim, to doprinosi većem stepenu zadovoljstva, kohezije i konsenzusa u braku. Shodno navedenim rezultatima potvrđena je i druga istraživačka hipoteza.

Iako rezultati ovog istraživanja pružaju korisne uvide u odnos između emocionalne inteligencije i bračne kvalitete, potrebno je uzeti u obzir i određena ograničenja. Istraživanje je provedeno na relativno ograničenom uzorku ispitanika iz jednog geografskog područja, što može ograničiti mogućnost generalizacije rezultata na širu populaciju. Također, podaci su prikupljeni metodom samoprocjene, što može dovesti do subjektivnih procjena ispitanika. Buduća istraživanja mogla bi uključiti veće i raznovrsnije uzorke ispitanika, kao i primjenu longitudinalnih istraživačkih dizajna koja bi omogućila dublje razumijevanje odnosa između emocionalne inteligencije i bračne kvalitete tokom vremena. Također, bilo bi korisno ispitati i druge faktore koji mogu biti povezani sa kvalitetom bračnih odnosa, poput komunikacijskih stilova, strategija rješavanja konflikata ili zadovoljstva životom.

Rezultati ovog istraživanja imaju i određene praktične implikacije. Naime, ukazuju na važnost emocionalnih kompetencija u partnerskim odnosima, što može biti kori-

sno u okviru bračnog i porodičnog savjetovanja. Programi usmjereni na razvoj emocionalne inteligencije, posebno na razvoj sposobnosti izražavanja i regulacije emocija, mogli bi pomoći unapređenju bračne kvalitete i većem zadovoljstvu partnera u braku.

ZAKLJUČAK

Rezultati korelacijske analize ukazali su na postojanje statistički značajne pozitivne povezanosti između emocionalne inteligencije i bračne kvalitete, tj. ukazali su na činjenicu da emocionalna inteligencija supružnika doprinosi porastu i unapređenju bračne kvalitete. Zatim, rezultati regresijske analize ukazali su da je emocionalna inteligencija statistički značajna pozitivna odrednica bračne kvalitete, tj. ukazali su na činjenicu da se na osnovu stepena emocionalne inteligencije supružnika može predvidjeti njihova percepcija bračne kvalitete. Dobijeni rezultati ukazali su i na ulogu i značaj razvijanja emocionalne inteligencije kod supružnika i to kroz kroz razne edukativne i savjetodavne programe.

LITERATURA

1. Batool, Syeda Shahida, Ruhi Khalid (2011), "Emotional Intelligence: A Predictor of Marital Quality in Pakistani Couples", *Pakistan Journal of Psychological Research*, 27(1), 65-88.
2. Brackett, Marc A., Rebecca Warner, Jennifer S. Bosco (2005), "Emotional intelligence and relationship quality among couples", *Personal relationships*, 12, 197-212.
3. Eslami, Ahmad, Akbar Hasanzadeh, Farid Jamshidi (2014). "The relationship between emotional intelligence health and marital satisfaction: A comparative study", *J Educ Health Promot*, 3(1), 24.
4. Goyal, Harshita, Sneha Narayan (2024), "Exploring the Role of Emotional Intelligence in Marital Adjustment: A Comprehensive Review", *The International Journal of Indian Psychology*, 12(1), 2421-2434.
5. Glenn, Norval D. (2003), "Marital Quality", in: James J. Ponzetti (ed.), *International Encyclopedia of Marriage and Family*, Macmillan Reference, USA
6. Jarsaniya, Jayendra (2021), "A study of Emotional Intelligence and Marital Adjustment in Married Couples Relation to Gender and Family Types",

International Journal of Indian Psychology, 9(2), 1793-1802.

7. Kaytez, Nazan (2020), *Divorce and the effect of divorce*, Cambridge Scholars Publishing
8. Obradović, Josip, Mira Čudina-Obradović (2000), "Broj djece u obitelji i spol bračnog partnera kao prediktori bračne kvalitete", *Društvena istraživanja*, 10(54-55), 709-730.
9. Onyekuru, Bruno U., C. J. Ugwu (2017), "Emotional intelligence as a correlate of marital stability: The counselling implications", *European Journal of Psychological Research*, 4(1), 53-60.
10. Salovey, Peter, John D. Mayer (1990), "Emotional intelligence", *Imagin Cogn Pers*, 9, 185-211.
11. Schröder-Abé, Michela, Astrid Schütz (2011), "Walking in Each Other's Shoes: Perspective Taking Mediates Effects of Emotional Intelligence on Relationship Quality", *European Journal of Personality*, 25, 155-169.
12. Spanier, Graham B. (1976), "Measuring Dyadic Adjustment: New Scales for Assessing the Quality of Marriage and Similar Dyads", *Journal of Marriage and Family*, 38, 15-28.
13. Takšić, Vladimir (1998)., *Validacija konstrukta emocionalne inteligencije*, doktorska disertacija, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
14. Mary Tresa, M., Kishor Adhikari (2012), "Association Between Emotional Intelligence and Marital Quality of Married Couples", *International Journal of Physical and Social Science*, 2(12), 222-235.

THE RELATIONSHIP BETWEEN EMOTIONAL INTELLIGENCE AND MARITAL QUALITY

Summary:

The aim of this research was to examine the direction and degree of the relationship between emotional intelligence and marital quality among spouses, i.e., to determine whether there is a correlation between emotional intelligence and marital quality. Furthermore, the research aimed to examine the predictive value of emotional intelligence in determining marital quality, i.e., to establish whether emotional intelligence is a positive or negative determinant of marital quality. The research was conducted on a sample of 130 participants (65 female and 65 male participants). The Sociodemographic Characteristics Questionnaire, the Emotional Competence Questionnaire (UEK-45), and the Dyadic Adjustment Scale

(DAS) were used. Correlational and logistic regression analyses were applied as research methods. The results of the correlational analysis indicated a positive correlation between emotional intelligence and marital quality among spouses. The results of the logistic regression analysis showed that the emotional intelligence of spouses is a positive determinant of marital quality.

Keywords: emotional intelligence; marital quality; adjustment to marriage

Adrese autorica
Authors' address

Dana Balta
Univerzitet "Džemal Bijedić" u Mostaru
Nastavnički fakultet
djanabalta19@gmail.com

Almira Isić-Imamović
Univerzitet u Zenici
Islamski pedagoški fakultet
almiraisic@gmail.com